

AFETLER ve KORUNMA BİLİNCİ

**SENSİZ
OLMAZ**

**TÜRK
KIZILAY**

Afet Yönetimi ve İklim Değişikliği Genel Müdürlüğü
Afet İyileştirme Direktörlüğü

AFETLER ve KORUNMA BİLİNCİ

Doğa kaynaklı afetler insanların can ve mal varlıklarına önemli ölçüde zarar veren olaylardır. Dünyanın varoluşundan bu yana toplumlar sayısız afete maruz kalıp maalesef her yıl milyonlarca insan afetlerden etkilenmeye devam etmektedir.

Doğa kaynaklı afetler nedeniyle bazı ülkelerde yüzlerce kişi hayatını kaybederken bazı ülkelerde de küçük hasarlarla bu etkiler atlatılabilmektedir. Afetlere sebep olan doğa olaylarını engelleyemeyiz. Ancak doğal tehlikelerin afete dönüşmelerini engelleyebiliriz.

Deprem gibi bazı doğal tehlikelerin ne zaman gerçekleşeceği kesin olarak saptanamaz bu nedenle her zaman hazırlıklı olmamız gerekir.

● NE YAPABİLİRİZ?

Yaşamımızın hemen her anında risk ve tehlikelerle karşı karşıyayız. Bazı insanlar, doğal tehlikelerin afetlere dönüşme riski taşıyan bölgelerde yaşamaktadır. Bu nedenle karşı karşıya kalabileceğimiz tehlikeler ve riskler konusunda bilgi sahibi olmalıyız.

DEPREM

...Öncesinde

- Aile büyüklerinizden, evinizin deprem yönetmeliğine uygun yapıp yapılmadığını sorup öğrenin.
- Evinizde ve okulunuzda "Deprem Tehlike Avı" yaparak deprem sırasında kayıp düşebilecek, devrilerek veya kırılarak yaralanmanıza neden olabilecek eşyaların tespit edilmesi ve doğru yerleştirilmesi ve Yapısal Olmayan Tehlikelerin Azaltılması (YOTA) çalışması ile evinizde bulunan ışık, lamba, dolap, mobilya ve raflarda saklanan veya duvara asılı olan tüm eşyaların duvara sabitlenmesi konusunda ailenizden destek alın.
- Okulunuzda öğretmenleriniz ile evlerinizde ise aile büyüklerinizin desteği ile düzenli aralıklarla Çök-Kapan-Tutun hareketi ve tahliye içerikli tatbikatlar yapın.
- Doğal Afet Sigortası'nın ve Doğal Afet Sigortalar Kurumunun (DASK) önemi ve neden yaptırılması gerektiği konusunda öğretmenleriniz ve aile büyüklerinizden bilgi alın.
- Aile büyükleriniz ile "Aile Afet Planı"nızı hazırlayın.

DEPREM

...Sırasında

- Depremi hissettiğinizde sakin olmaya çalışın.
- Yaralanmamak için sağa sola koşmayın ve ayakta durmaya çalışmayın.
- Evinizin çökme tehlikesine karşı balkona çıkmayın.
- Evinizin veya okulunuzun merdivenlerini ve asansörünü kesinlikle kullanmayın.
- Yakınızda bulunan sağlam sıra veya masa altına girin.
- Çöküp kapanarak kollarınızla başınızı koruyun ve sarsıntı geçene kadar Çök-Kapan-Tutun pozisyonunda kalın.

...Sonrasında

- Sakin kalmaya çalışın.
- Aile büyüklerinize gaz ve elektrik vanalarını kapatmaları gerektiğini hatırlatın.
- Koşmadan ve hızlı adımlarla aile büyüklerinizle birlikte önceden hazırladığınız "Aile Afet Planı"nda belirtilen toplanma alanına gidin.
- Doğal gaz kaçağı nedeniyle oluşabilecek patlama ve yangın tehlikesine karşı aydınlatma aracı olarak çakmak, kibrit, gaz lambası gibi aydınlatıcılar kullanmayın.
- Işıkları düğmesinden açıp kapatmayın.
- Aydınlatma için yalnızca el feneri veya cep telefonu feneri kullanın.
- Okuldaysanız okul yetkililerinin duyurularına kulak verin ve izdihamı önlemek için tek sıra hâlinde koşmadan binayı tahliye edin.
- Kapalı bir alandaysanız kapılara ulaşmak için hızlı adımlarla ama panik yapmadan dışarıya çıkın.
- Telefon hatlarını gereksiz yere meşgul etmeyin.

YANGIN

Yanma olayının meydana gelebilmesi için üç koşulun bir arada olması gerekir. Bu koşullar; tutuşma sıcaklığı (ısı), oksijen ve yanıcı maddedir. Bu üç koşuldan herhangi biri olmazsa veya yeterli bulunmazsa yanma olmaz. Yangının; ilk aşamasında koku, ikinci aşamasında duman, üçüncü aşamasında alev görülür.

EV YANGINI

...Öncesinde

- Aile büyüklerinizle birlikte yangından kaçış planı hazırlayın. Bu planı zaman zaman ailenizle birlikte uygulayın.
- Yangından kaçış planınızda yaşlılara ve arkadaşlarınıza öncelik verin.
- Evinizde yangın tüpü bulundurun ve nasıl kullanılacağını öğrenin.
- Yangının haber verileceği telefon numarasının 1-1-2 olduğunu öğrenin.
- Telefonla itfaiyeye haber verirken sakin olmaya çalışın, yangın yerinin adresini anlaşılır bir şekilde söyleyin.
- Evinizdeki elektrik sisteminin belirli aralıklarla kontrol edilmesini aile büyüklerinize hatırlatın.
- Çıkış yollarını kapatan eşyaların kaldırılması gerektiğini aile büyüklerinize söyleyin.
- Şüpheli görülen kişileri yetkilere bildirmesi için ailenize söyleyin.

YANGIN

EV YANGINI

...Sırasında

- Alev veya duman görürseniz, yanık kokusu alırsanız bir büyüğünüze söyleyin ve hemen yangın diye bağıarak etrafınızdakileri uyarın.
- Önce sizin güvenliğiniz önemlidir, bu nedenle yangın yerinden uzaklaşın.
- Yangını 1-1-2'yi arayarak itfaiyeye bildirin.
- Varsa yangın merdiveni kullanın.
- Eğer evden çıkamıyorsanız yatak altlarına veya dolaplara saklanmayın. Kendinizi pencereden dışarıdakilere gösterin.
- Dumandan boğulmamak için yardım gelene kadar çömelerek ilerleyin. Ağızınızı ve burnunuzu ıslak bez ile örtün.
- Giysileriniz alev alırsa durun, yere yatın ve alevlerden kurtuluncaya kadar Dur-Yat-Yuvarlan doğru davranış kuralını uygulayın.

YANGIN

ORMAN YANGINI

...Öncesinde

- Koruma altına alınan orman ve ağaçlandırma sahalarına girmeyin.
- Ormanda ateş, elektrik, kibrit ve çakmak gibi yangın çıkarıcı malzemelerle oynamayın, oynayan kişileri uyarın.
- Tarım alanlarındaki istenmeyen otların ve çöplerin yakılarak temizlenmemesi gerektiğini büyüklerinize söyleyin.
- Özel olarak belirlenmiş piknik alanlarından gerekli önlemleri alarak yararlanın.
- Piknik alanlarında yakılan ateşi, su veya toprak ile tamamen söndürün ve kullanılan alanı temizleyin.
- Ormanlarda bırakılan cam kırıkları, büyüteç gibi güneş ışınlarını bir noktada toplayarak yangın başlatabilir. Bu nedenle ormanda cam kırıkları, şişe vb. çöp bırakmayın.
- Orman yangınının 1-1-2'yi arayarak itfaiyeye bildirin.

YANGIN

ORMAN YANGINI

...Sırasında

- Orman yangınına 1-1-2 numaralı Acil Çağrı Merkezine bildirin.
- Sakin olmaya çalışın ve büyüklerinizden arabalarını normal bir hızla yangın alanının tersi yönde sürmelerini söyleyin.
- Yakınıınızda bir yerde orman yangını varsa haberleri ve hava durumunu izleyin.

...Sonrasında

- Yetkililer bulunduğunuz alanın güvenli olduğunu söylemediği sürece yangın alanına dönmeyin.
- Mümkünse ağız ve burnunuzu ıslak bir bez ile örtün.
- Kirlenmiş suya, ısıya ve dumana maruz kalmış yiyecekleri tüketmeyin.

SEL ve SU BASKINI

Sel ve su baskını, ülkemizde en sık görülen doğa kaynaklı afetlerden biridir. Sel 1-2 cm derinlikte olabileceği gibi bir evin çatısını geçebilecek kadar derin de olabilir. Sel ile sadece etrafı su basmaz, aynı zamanda sel ile birlikte akan çamur ve akıntılar can ve mal kaybına neden olur.

...Öncesinde

- Tahliye planı oluşturun.
- Dere ve nehir kenarlarına ev yapılmaması, kamp kurulmaması ve otomobil park edilmemesi gerektiğini aile büyüklerinize hatırlatın.
- Yaşadığınız yerin sele uğrama riskini ve sel uyarı işaretlerini aile büyüklerinizden öğrenin.
- Yetkililerin uyarısıyla aile büyüklerinizle daha önce belirlenen yolları kullanarak yüksek ve güvenli yerlere kaçmaya hazır olun.
- Elektrikli ev aletlerinin fişten çekilmesini, şalter ve vanaların kapatılmasını aile büyüklerinize hatırlatın.
- Kullanma amacıyla temiz banyo küveti ve kaplara temiz su doldurmalarını aile büyüklerinize söyleyin.

- Yakınıınızda bir yerde sel afeti varsa haberleri ve hava durumunu izleyin.

SEL ve SU BASKINI

...Sırasında

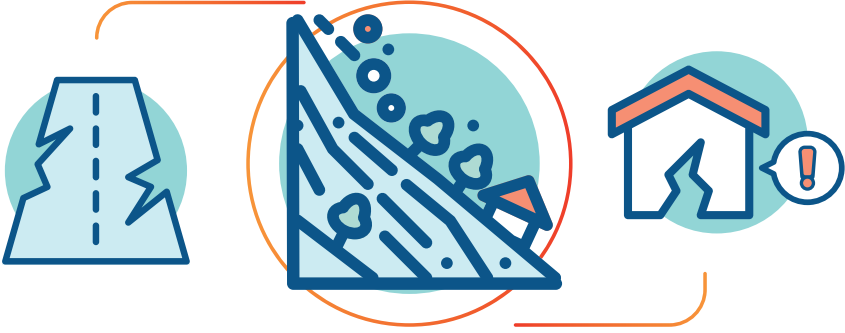
- Akan sel sularında yürümeğin. Kişinin ayak bileğine kadar olan suyun kişileri sürükleyebileceğini unutmayın.
- Dibi görünmeyen sel sularına girmeyin. Su birikintilerinin çevresinde oynamayın.
- Selden korunmak için yüksek yerlere gidin.
- Kestirme yolları değil önceden belirlenmiş kaçış yollarını kullanın.
- Kopmuş elektrik tellerinden uzak durun.
- Telefon hatlarını gereksiz yere meşgul etmeyin.

...Sonrasında

- Evinize girmeden önce evinizin yıkılma tehlikesine karşı kontrol edilmesini bekleyin.
- Pili radyonuzu yanınızdan ayırmayın. Böylelikle neler olduğundan haberdar olursunuz.
- Zehirli maddeler içerebileceğinden dolayı sel sularından uzak durun.
- Selden etkilenmiş sebze ve meyveleri tüketmeyin.
- Mümkünse kapalı şişe suyundan başka su içmeyin.
- Gaz kaçağı tehlikesini düşünerek ılıklık veya pilli el feneri kullanın.
- Lastik çizme veya lastik tabanlı ayakkabılar giyin.
- Lastik veya deri eldivenler takın.
- Kopmuş elektrik kablolarına dokunmayın, uzak durun.
- Yetkililer evinizin güvenli olduğunu söyleyene kadar evinize girmeyin.

HEYELAN ve TOPRAK KAYMASI

Heyelanlar; kaya, toprak vb. maddelerin yamaç aşağıya kaymasıyla oluşur. Bu kaymalara; depremler, bitki örtüsünün tahribatı, insanların yer yüzeyinde yaptığı değişiklikler, volkan patlamaları, aşırı yağışlar, ormansızlaşma ve deniz dalgaları neden olabilir.

...Öncesinde

Heyelan öncesinde aşağıdaki belirtiler görülebilir:

- Arazide veya yollarda çatlaklar, yarıklar veya açılmalar oluşabilir.
- Bina temellerinde çatlama, yarıлма veya ayrılmalarla bina duvarlarında sürekli genişleyen çatlaklar oluşabilir.
- Yeraltı su borularında sızıntılar ve kanalizasyon kanallarında kırılma ve çatlaklar oluşabilir.
- Telefon direklerinde, tel veya ahşap çitlerde ve ağaçlarda yamaç aşağı eğilme ve yatmalar gözlemlenebilir.
- Özellikle sürekli veya sağanak yağışların meydana geldiği aylarda, arazide ve evlerde bu belirtiler görüldüğünde evler hızla boşaltılmalı ve hemen muhtar veya kaymakam gibi yetkililere haber verilmelidir. Bu nedenle yukardaki belirtilerden birini görürseniz siz de aile büyüklerinize haber verin.

HEYELAN ve TOPRAK KAYMASI

...Sırasında

Kapalı Alandaysanız

- Binadan çıkmak ve heyelan bölgesinden uzaklaşmak için yeterli vaktiniz yoksa içeride kalın.
- Sağlam eşyaların altında Çök-Kapan-Tutun hareketini uygulayın.
- Hissettiğiniz hareket sona erinceye kadar yerinizden ayrılmayın.

Açık Alandaysanız KAÇIN!

- Tehlike anında heyelan veya çamur akıntısının yolundan uzak durun. Mümkün olduğu kadar yükseklerle doğru çıkın ve toprak kayması olduğunu çevrenizdeki insanlara söyleyin.

Kaçamıyorsanız

- Çamur ve moloz akmasından kaçabilecek zamanınız veya etrafınızda arkasına saklanabileceğiniz sağlam bir şey yoksa olduğunuz yerde çöküp kapanın bu durumda başınızı ve boynunuzu korumuş olursunuz.

HEYELAN ve TOPRAK KAYMASI

...Sonrasında

- Yakınıınızda bulunan elektrik, gaz ve su kaynaklarının hemen kapatılması gerektiğini aile büyüklerinize hatırlatın. Çevrenizde gaz kaçağı olmadığından emin olana kadar bulunduğunuz yeri çıkmak, kibrit veya diğer yanıcı maddelerle aydınlatmaya çalışmayın.
- Her şeyden önce güvende olduğunuzdan emin olun. Tehlikeli bölgeden uzaklaşın.
- Tehlikeli duvarlar, çatılar ve bacaların etrafında dolaşmayın, oynamayın.
- Çevrenizde yaralı veya yardıma muhtaç kişiler varsa aile büyüklerinize haber verin ve onlardan yardım isteyin.
- Radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçlarıyla size yapılacak uyarıları dinleyin ve söylenenleri uygulayın.
- Telefon hatlarını gereksiz yere meşgul etmeyin.
- Eşya ve oyuncaklarınızı almak için zarar görmüş evlerinize girmeyin.

ÇIĞ

Çığın oluşumu arazi, hava ve kar örtüsünün durumu gibi üç temel etkenle ilişkilidir. Eğimli arazi üzerinde birikmiş büyük kar örtüsü, yer çekimi etkisiyle kaydığı anda çığ oluşur. Çığ, genellikle bitki örtüsü olmayan dağlık ve eğimli arazilerde görülür. Ormanın tahrip edilmesi çığ tehlikesini artırır.

...Öncesinde

- Çığ tehlikesi olan bölgelere yeni yerleşim yerlerinin yapılmaması ve var olan yapıların kaldırılması gerektiğini aile büyüklerinize hatırlatın.
- Yakınıınızda bir yerde çığ tehlikesi varsa haberleri ve hava durumunu izleyin.
- Kar yağdığı dönemlerde çığ tehlikesi nedeniyle dağlara ve çığ bölgelerine gitmeyin.
- Devamlı çığ meydana gelen yamaçlarda çığ dönemlerinde kızak ve kayakla kaymayın.

ÇIĞ

...Sırasında

- Kar saçaklarından ve kar saçaklarının altındaki bölgelerden uzak durun.
- Olası bir çığ hareketinin devam etmemesi için ses, gürültü, yankı vb. yapmayın.
- Dağlarda olası göçme ve kırılma seslerini duyabilmek için sessiz hareket edin.
- Kar kütlesi tarafından sürüklenmeyi önlemek için yakınınızda bulunan sağlam bir ağaca veya kayaya tutun.
- Eğer bir çığa yakalanırsanız ağızınızı kapalı tutun.
- Çığ ile birlikte aşağı doğru sürüklenmeye başladıysanız kar içinde yüzerek yüzeyde kalmaya çalışın.

ÇIĞ

...Sonrasında

- Kişinin bilinci yerinde değilse kesinlikle sıvı verilmemelidir ve sıvı verilebilecek durumda ise direkt sıcak sıvı verilmemelidir.
- Çığdan etkilenen kişilerin öncelikle üzerini örtün. Doğrudan sıcak bir ortama kesinlikle sokmayın.
- Karda ses iletimi az olmasına rağmen eğer yüzeye yakın olduğunuzu hissediyorsanız bağırın.
- Enerjinizi dikkatli kullanın.
- Mümkünse 112 Acil Çağrı Merkezini arayarak durumu bildirin.

**SENSİZ
OLMAZ**

**TÜRK
KIZILAY**